

در نشست صبحانه با مدیر رئیس دفتر وزارت امور خارجه در اصفهان و مدیر مسئول روزنامه نسل فردا مطرح شد:

ایران کشور ارزانی برای توریست هان نیست

به طراحی و برنامه ریزی گسترده و کلان در زمینه گردشگری دارد تا بتواند با جذب سرمایه گذار و توریست به آنچه لایقش است برسد. گفت وگویی زیر حاصل مصاحبه‌ای است سر کنسول سابق ایران در گوانجو که معتقد است ایران در بخش توریسم، کشور ارزانی نیست.

باشد، ولی برای جلب مشتری و بازاریابی، لازم و ضروری است؛ همین توریست‌ها می‌توانند مبلغان خوبی برای جذب بیشتر توریست باشند». این دیالوگی است که علیرضا سالاربان، رئیس دفتر وزارت امور خارجه در اصفهان، در صبحانه با مدیر این هفته مطرح کرد؛ کسی که معتقد است اصفهان نیاز

«برخی اوقات باید قیمت‌های هتل‌ها شکسته شود تا توریست‌های بیشتری وارد شوند؛ درست است که این موضوع ممکن است در کوتاه مدت صرفه اقتصادی نداشته

در یادداشتی پور / گروه ایران
powerfullsea@yahoo.com

شفاف سازی مسئله‌ای است که شما در سخنانتان به کرات استفاده می‌کنید؛ آیا ما در زمینه بحث گردشگری توانسته‌ایم از این موضوع استفاده کنیم و آیا رسانه‌ها از این مقوله استفاده کرده‌اند؟

متأسفانه باید بگویم که رسانه‌ها در این زمینه محافظه‌کاری می‌کنند خیلی از اوقات مانیاز به تبلیغات شفاف‌تری داریم که مسائل و مشکلات به‌خوبی تشریح شوند تا در صدد رفع آنها بتوان اقدام کرد. جالب است به‌رغم اینکه بسیاری از مردم فکر می‌کنند توریست‌ها اصفهان را می‌شناسند، ولی این طور نیست. در بسیاری از موارد به دلیل اینکه تبلیغات ما بسیار کم است، خیلی از پتانسیل‌هایی که در اصفهان وجود دارد دیده نمی‌شود و باقی‌مانده می‌ماند.

درست است؛ اما یکی از چالش‌هایی که در اصفهان وجود دارد، عدم زیرساخت‌های مناسب است که جذب توریسم را زیر سؤال خواهد برد و آن طور که باید و شاید نمی‌توان از پتانسیل‌های گردشگری اصفهان استفاده کرد.

بله؛ ولی من اعتقاد دارم که باید اول اصفهان را معرفی کنیم، بعد به فکر ساخت هتل باشیم. تنها راه برای افزایش گردشگران این است که اصفهان و ایران را به دنیا معرفی کنیم. مشکل ما این است که هر اتفاقی که اطراف ما در منطقه رخ می‌دهد، مردم عادی آن را به ایران تفسیر می‌دهند. آژانس‌ها باید مرتب آفرهای مختلف در وبسایتشان بگذارند و ایران و اصفهان را به کشورهای هدف معرفی کنند. لازم است که از یک سو، گروه‌های بازاریابی به‌طور مرتب به کشورهای هدف سفر کنند و این سفرها منجر به امضای قراردادهای دوجانبه همکاری و شراکت، حداقل در زمینه تبادل اطلاعات گردشگری (exchange information tourism) باشند. به این صورت که آنها اطلاعات گردشگری و معرفی ایران و اصفهان را در وبسایت‌های معتبرشان قرار دهند و متقابلاً ایران هم همین روند را داشته باشد. حتی هیئت‌های معرفی ایران، اصفهان و مثلث طلایی می‌توانند کار معرفی حرفه‌ای و تخصصی این مقاصد را در کشورهای هدف انجام دهند. بنابراین این مسائلی مانند هتل سازی پس از روند معرفی و افزایش ورود گردشگر مطرح می‌شوند. اول باید بتوانیم اصفهان را به دنیا معرفی کنیم؛ وقتی ورود گردشگر زیاد شد، براساس تقاضا هتل‌ها را افزایش دهیم؛ سپس خط پروازی مستقیم نیز خود به‌خود ایجاد می‌شود.

به نظر شما چرا لغو ویزا برای اتباع ترکیه و پرواز مستقیم هم نتوانسته پای گردشگران این کشور را به اصفهان باز کند؟

در اصفهان ۲۵۰ آژانس خدمات گردشگری وجود دارد؛ اما فقط ۲۰ آژانس در زمینه ورود گردشگر کار می‌کند. آژانس‌های مابرای فرستادن توریست‌ها به خارج تجهیز شده‌اند. ما زمانی می‌توانیم توریست در اصفهان داشته باشیم که آژانس‌های آن کشور هم برای فرستادن گردشگر نشان به ایران برنامه‌ریزی و تبلیغات کنند. جالب اینجاست که ایران برخلاف تصویری که می‌شود، اصلاً مقصد ارزانی نیست و تورهای ایران بسیار گران هستند. برای مثال همین الان آژانس‌های تهران قیمت تور چین برای شانگهای و پکن با پرواز و هتل پنج ستاره را بین ۸ تا ۱۵ میلیون تومان اعلام کرده‌اند؛ در حالی که وقتی توریست چینی بخواهد همین سفر را در ایران انجام دهد و به اصفهان و تهران و شیراز برود، رقمی حدود ۱۵ میلیون تومان می‌شود؛ یک دلیل عمده گرانی هم نرخ هتل‌های ماست.

دفتر وزارت امور خارجه در اصفهان چه کاری می‌تواند در راستای افزایش اطلاعات گردشگری برای اصفهان انجام دهد؟

برای معرفی اصفهان می‌توانیم از طریق سفارت‌ها و کنسولگری‌ها در کشورهای خارجی اقدام کنیم. این کار را با چین شروع کرده‌ایم. اتریش، ترکیه و مسکو هم در دست پیگیری است. ما می‌توانیم اطلاعات درباره فرهنگ، ذائقه و خواسته‌های گردشگران ملیت‌های

مختلف را از سفارت‌خانه‌های بگیریم و در اختیار آژانس‌ها قرار دهیم. مثلاً درباره فرهنگ و خواسته‌های چینی‌ها برای آژانس‌ها فرستادیم.

اما موضوعی که هنوز مغفول مانده، استفاده از پتانسیل‌های خواهرخوانده‌هاست که می‌تواند در تعامل با اصفهان در زمینه توسعه توریسم مؤثر باشد.

خب بله. خیلی‌ها معتقدند بسا اینکه اصفهان خواهرخوانده‌های زیادی دارد، اما نتوانسته‌از عواید و ثمرات آن استفاده کند؛ اما در دنیا مرسوم است که خواهرخواندگی برای هر شهری اعتبار است؛ حتی اگر هیچ برنامه‌ای در این زمینه اجرا نشود. این موضوع یک پرستیژ برای اصفهان مطرح می‌شود و مخاطبان حساب دیگری روی اصفهان باز می‌کنند و باعث توسعه مباحث هنری و فرهنگی و اقتصادی خواهد شد. به‌حال به دلیل محدودیت‌هایی که در کشور ما وجود دارد، ما باید به سمت مسائل فرهنگی و هنری برویم و روزنامه‌ها و مجلاتی که در این زمینه فعال هستند باید بخشی از این بار را به‌دوش بکشند. البته در این زمینه مشکلات زیاد است؛ از ظرفیت خواهرخواندگی در بخش‌های مختلف فرهنگی، علمی و اقتصادی می‌توان استفاده کرد؛ یکی از تبادلات مهم، برقراری ارتباط علمی و دانشگاهی است که خوشبختانه دانشگاه اصفهان در این زمینه فعالیت‌های خوبی دارد؛ همچنین دانشگاه صنعتی اصفهان، تعاملات بین رسانه‌ها نیز می‌تواند به شناخت مردمان دو کشور و شهر کمک کند؛ بنابراین این مسئولیت بر دوش رسانه‌های اصفهان است که خود در این زمینه ابتکار داشته و پیگیری کند.

برند سازی در عرصه صنعت گردشگری چقدر می‌تواند به کیفیت جذب گردشگر به خصوص در اصفهان کمک کند؟

برندسازی یکی از ضرورت‌ها و اولویت‌های مهم ما برای توسعه و تقویت این صنعت است. خوشبختانه برند گردشگری اصفهان توسط اتاق بازرگانی اصفهان و با همکاری سایر نهادهای ذی‌ربط استان تهیه و آماده رونمایی است که امیدواریم در اجرای این برند نیز ادارات ذی‌ربط موفق عمل کنند.

در بحث خدمات گردشگری و زیرساخت‌ها متأسفانه ما هنوز در این زمینه با مشکلات فراوانی روبه‌رو هستیم. به عنوان مثال در بخش فرودگاهی که همچنان کمبودهای زیادی داریم، فرودگاه که کشوری پیشانی به گردشگری آن کشور است و وضعیت نامطلوب برخی از فرودگاه‌های بین‌المللی ایران به هنگام ورود و خروج مسافری که با شلوغی و ازدحام همراه است، موجب اعتراض گردشگران خارجی شده و با تبعاتی از جمله تبلیغات منفی برای گردشگری کشور همراه است. فرودگاه‌ها از بارزترین زیرساخت‌های شهرهای پیشرفته محسوب می‌شوند و به دلیل برخورداری از پتانسیل‌های مختلف در رشد اقتصادی کشورها کمک به ایجاد توسعه پایدار نقش مهمی دارند. ارزش و اهمیت فرودگاه‌ها در دنیای امروز به حدی است که برخی کارشناسان فرودگاه‌ها را الگو موی اقتصادهای کشور توصیف و وجود فرودگاه‌های پررونق و کارآمد را عامل رشد اقتصادی و توسعه پایدار می‌دانند. ما در هفته‌های گذشته در جلسه‌ای که با مدیریت فرودگاه داشتم، گفتیم که وجود صرفی در فرودگاه شهید بهشتی اصفهان بسیار لازم است. در همه فرودگاه‌های دنیا حتی فرودگاه‌های دورافتاده، جایی برای تبدیل ارز وجود دارد. شاید بگویند به‌صرفه نیست؛ چون زیاد مراجعه حتی اگر در کوتاه‌مدت به صرفه نباشد، ولی فرودگاه بین‌المللی مهم لازم است که صرفی داشته باشد؛ حتی مدیریت فرودگاه آن را در قالب یکی از سرویس‌های فرودگاهی تلقی کند. در باجه بانک هم باید کسی آشنا به زبان

انگلیسی وجود داشته باشد که بتواند نیاز متقاضیان را پاسخ دهد. بعضی از این موارد به گردشگر کمک می‌کند و باطمینان وارد ایران شود؛ چرا که مسافران خارجی ممکن است ذهنیت‌هایی داشته باشند، باید همه چیز برایشان شفاف باشد. هر پولی که پرداخت می‌کنند، رسید داده شود. به عبارتی در بانک بعد از پرداخت تعرفه ویزا لازم است که رسید برای مسافر پرینت شود. وجود کانتر اطلاعات در سالن پروازهای خارجی

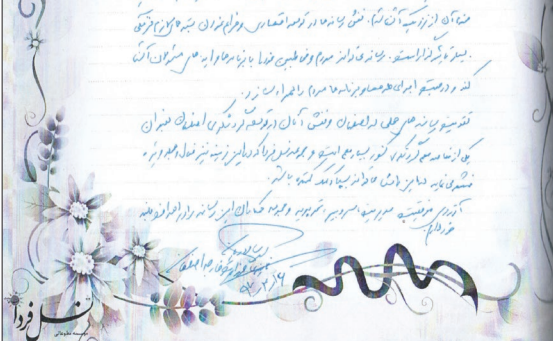
خوشبختانه برند گردشگری اصفهان توسط اتاق بازرگانی اصفهان و با همکاری سایر نهادهای ذی‌ربط استان تهیه و آماده رونمایی است که امیدواریم در اجرای این برند نیز ادارات ذی‌ربط موفق عمل کنند

و استقرار فردی مسلط به زبان انگلیسی و ترجیحاً راهنمای گردشگری در این باجه از جمله نکاتی است که می‌تواند کمک‌کننده باشد؛ یکی از پیشنهادهایی که دادایم این است که سامانه‌های وزارت امور خارجه، نیروی انتظامی و کلیه نهادهایی که در فرودگاه مستقر هستند، همه به هم متصل شوند. شبکه‌ای ایجاد شود که نیاز نباشد گردشگر به باجه‌های مختلف مراجعه و بر گه‌های مختلف را دریافت کند یا تحویل بدهد. امکانات این کار را هم داریم. صدور ویزای فرودگاهی در کشورها محدودی انجام می‌شود. خیلی از کشورها اصلاً به این روش عمل نمی‌کنند. البته من معتقدم که ما باید مراحل را کمتر و صدور ویزا را تسهیل کنیم. البته بحث تعرفه در آمدی است که به‌صورت متقابل عمل می‌شود و اکثر کشورها این تعرفه را دارند که در میزان هزینه‌های یک گردشگر رقم قابل توجهی نیست. در سال گذشته حدود ۳۰۰ هزار یورو در آمد کنسولی

فرودگاهی ما بوده که مستقیم به خزانه واریز می‌شود. بدون شک با سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و بهر مبر واردی اصل مناسب از این جذابیت‌ها، قابلیت‌ها یا ایجاد زیرساخت‌ها و سرتسری و رونق صنعت توریسم می‌تواند در رشد و توسعه همه جانبه این استان بسیار مهم و اساسی تلقی شود و فرودگاه می‌تواند فرصت و مزیت مناسبی برای جذب گردشگران داخلی و خارجی باشد. صنعت توریسم یکی از مهم‌ترین صنایع در جهان است که به‌طور مستقیم منجر به رشد اقتصادی و اشتغالزایی مناطق توریستی شده و علاوه بر این فرهنگ و رسوم کشورها را طراحی کرده و نیز موجب ارتقای فرصت‌ها و شرایط اقتصادی و سرمایه‌گذاری‌های مختلف خواهد شد. متأسفانه ما در فصل اوج سفر با کمبود و احداثی اقامتی مواجه می‌شویم که همین تعداد محدود نیز از کیفیت مناسب و استاندارد بودن برخوردار نیستند. برای پذیرایی از گردشگر خارجی با کمبود نیروی انسانی فعال و متخصص روبه‌رو هستیم و نیروهای فعلی نیز در مقایسه با استانداردهای جهانی آموزش مناسبی ندیده‌اند؛ قریب به اتفاق گردشگرانی که از کشورهای اروپایی و سایر کشورها به ایران سفر می‌کنند، گردشگر فرهنگی هستند و مقصد عمده آنان مثلث طلایی ایران، سه شهر اصفهان، یزد و شیراز است؛ طریقه برخورد تعاملاتی که هست باید به شکل درست‌تری باشد و ما هنوز تردهایی داریم که به شکل نامناسبی چهره شهر ما را زشت می‌کند. به نظر من عمده چیزی که برای جذب توریسم کم داریم، فرهنگسازی است که هزینه و پول نمی‌خواهد. در بحث گردشگری رسانه‌ها می‌توانند نقش عمده‌ای داشته باشند. کار مهم‌تری که می‌توانیم برای جذب گردشگر انجام دهیم این است که باید یا را در تبلیغات فراتر بگذاریم. اکنون تبلیغات ما کاملاً داخلی است؛ نمایشگاه باید هم مخاطب خارجی و هم شرکت‌کننده و مشارکت خارجی داشته باشد؛ در این زمان است که نمایشگاه، جذاب و قابل استفاده خواهد شد؛ به این خاطر که توریست داخلی زیاد برای اصفهان در آمدزا نیست؛ بنابراین باید مخاطبان را بشناسیم و بر اساس آن برنامه‌ریزی کنیم.

از این بحث بگذریم، یکی از سوالات این است که مسیر کدام دسته از گردشگران، از محل دفتر وزارت امور خارجه در میانه باغ بلبل (پارک شهید رجایی) می‌گذرد و ایرانیان یا خارجی‌ها برای چه کارهایی به این دفتر مراجعه می‌کنند؟

این دفتر معمولاً امور مربوط به هیئت‌های خارجی که به اصفهان سفر می‌کنند را پیگیری می‌کند و هماهنگی لازم برای ارتباط آنها با ادارات ذی‌ربط استان را انجام می‌دهد. گردشگران و اتباع معمولی خارجی کمتر اتفاق می‌افتد؛ سه این دفتر مراجعه کنند. بخش کنسولی ما بیشتر محل رجوع اصفهان‌های یا ایرانی‌هاست که برای انجام کارهای کنسولی خود و همچنین بستگان خود در خارج از کشور به این دفتر مراجعه

می‌کنند. **برخی از گردشگران در ساره امکان تسهیل صدور ویزا در این دفتر، سوالاتی دارند؛ در این زمینه می‌توانید توضیح بیشتری بدهید؟**

خب این تصور غلط است که فکر کنیم دفتر وزارت امور خارجه در اصفهان می‌تواند در مورد صدور ویزای کشورهای دیگر برای اصفهان‌های کار می‌انجام دهد. ما ویزای ایران را به خارجی‌ها می‌دهیم. ویزای کشورهای دیگر توسط سفارت‌خانه‌های خارجی که در تهران داده می‌شود، به استثنای کنسولگری روسیه که گردشگران متقاضی دیگر لازم نیست به تهران مراجعه کنند. اگر سفارتخانه‌ای بخواهد کنسولگری یا دفتر صدور رواید در اصفهان تأسیس کند، دیگر لازم نیست به تهران بروند؛ اما معمولاً به دلیل نزدیک بودن اصفهان به تهران این کار را انجام نمی‌دهند. بخش عمده کارمان در این دفتر تأیید کردن مدارکی است که دارالترجمه‌ها می‌آورند تا بعد از تأیید به سفارت خارجی مورد نظر در تهران ببرند.

روزانه چند فقره سسند از طرف شما به تأیید می‌رسد؟

روزانه به‌طور متوسط ۱۵۰ فقره سند تأیید می‌کنیم. در سال گذشته حدود ۲۸ هزار سند تأیید کردیم. همه کارهایی که اصفهان‌های در مدارک شناسایی و ثبت اسناد در ارتباط با خارج دارند، همین انجام می‌شود و شهروندان برای هیچ مورد کنسولی دیگر احتیاج نیست به وزارت خارجه در تهران مراجعه کنند. همچنین شهروندان اصفهان‌های وقتی بخواهند یک تبعه خارجی را به ایران دعوت کنند، می‌توانند فرم دعوت‌نامه را در این دفتر پر کنند و اگر برای یک شهروند اصفهان‌ای در خارج و هم شرکت‌کننده و مشارکت خارجی داشته باشد؛ در این زمان است که نمایشگاه، جذاب و قابل استفاده خواهد شد؛ به این خاطر که توریست داخلی زیاد برای اصفهان در آمدزا نیست؛ بنابراین باید مخاطبان را بشناسیم و بر اساس آن برنامه‌ریزی کنیم.

در جایی عنوان کرده بودید که به زودی ویزای الکترونیک به عنوان نوع دیگری از ویزا به گردشگران داده می‌شود؛ در این مورد می‌توانید توضیح بیشتری بفرمایید؟

ویزای الکترونیک به این صورت است که دیگر مهربی در پاسپورت گردشگران خارجی نمی‌خورد. همه اطلاعات در کامپیوتر ثبت و فقط مهر ورود و خروج زده می‌شود. قرار است در آینده ویزای الکترونیک در فرودگاه اصفهان و فرودگاه‌های شهرهای بزرگ هم اجرا شود. باید گردشگران خارجی متوجه شوند علیرغم ذهنیتی که وجود دارد، گرفتن ویزای ایران بسیار آسان است.

سامانه جدید چه کمکی می‌تواند به افزایش کثی گردشگران اصفهان بکند؟ راه‌اندازی دفتر وزارت امور خارجه در اصفهان چطور می‌تواند روند کارهای گردشگران ایرانی و خارجی را تسهیل و به صنعت گردشگری شهر کمک کند؟

اتباع ۶۵ کلیه کشورها می‌توانند یک روز ناگاهان تصمیم بگیرند که به ایران سفر کنند، سریع بلیتی به مقصد اصفهان یا شهرهای دیگر که فرودگاه بین‌المللی داریم از

جمله تهران، مشهد، کیش، شیراز، تبریز، بخرد و راهی شوند؛ بدون آنکه از قبل پروسه ویزا را طی کرده باشند. فقط اتباع چند کشور از جمله کلمبیا، سومالی، آمریکا، انگلیس، کانادا، بنگلادش، اردن، افغانستان و پاکستان هستند که حتماً باید روند اخذ ویزا را از طریق مراجعه به سفارت ایران در کشور مبدأ طی کنند. گردشگرانی که از طریق پروازهای مستقیم خارجی به فرودگاه بین‌المللی اصفهان می‌آیند، بعد از انجام چهار مرحله، ویزای فرودگاهی (Visa On Arrival) دریافت می‌کنند. به عبارتی، آن‌ها احتیاج ندارند از یک ماه قبل نوبت تحویل مدارک به سفارت بگیرند. در صف‌های مختلف بایستند و ساعات‌ها وقت صرف کنند تا بتوانند به ایران سفر کنند؛ کاری که گردشگران ایرانی نه تنها برای گرفتن ویزای شینگن بلکه برای ویزای کشورهای دور تر باید انجام بدهند. خبر تازه اما این است که روند صدور ویزای فرودگاهی در اصفهان که تا پیش از این نسبتاً طولانی بود، حالا با راه‌اندازی سامانه هوشمند صدور رواید در فرودگاه بین‌المللی شهید بهشتی اصفهان، تسریع شده است. بخش صدور رواید اولین باجه‌ای است که مسافر خارجی اصفهان با آن روبه‌رو می‌شود. این باجه نه در شان اصفهان است و نه در شان مأمور وزارت امور خارجه که باید در این مکان بنشینند و ویزا صادر کنند. البته امیدوارم تا آخر سال همانطور که وعده داده شده، فضای جدید هم درست شود. رسیدن مسافران به این باجه آسان است؛ اما از اینجا به بعد چهار مرحله را باید طی کنند که گاهی به دلیل حضور پر تعداد ممکن است کمی به طول انجامد. اگر گردشگر پیش از سفر به سامانه رواید الکترونیک جمهوری اسلامی ایران (e_visa_mfa.ir) مراجعه کرده باشد، اینجا کارش آسان تر است.

گردشگرانی می‌توانند در این سایت که به سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی است، به صورت آنلاین فرمی را تکمیل و مدارکشان را بارگذاری کنند. گفته شده که دو روز پس از این اقدام، جواب ویزا برایشان اینترنتی ارسال می‌شود. اگر تأیید شده باشد، باید فرم را پرینت بگیرند و همراه خود بیاورند یا یک ره‌گیری آن را یادداشت کنند. تا پیش از این وقتی مسافران در فرودگاه‌های ایران این فرم را تحویل می‌دادند، همه اطلاعات به صورت دستی به سیستم وارد می‌شد؛ اما حالا در باجه صدور رواید دستگاهی نصب شده که بار کد فرم را خوانده و اطلاعات را در سیستم منتقل می‌کند. حالا ویزای ایران در عرض یک دقیقه برای هر گردشگر صادر می‌شود. بعد باید به باجه بیمه مراجعه کنند و مبلغی حدود ۱۵ یورو بپردازند. سپس به باجه بانک بروند و نرخ تعرفه ویزا را که با توجه به ملیتشان متفاوت است، پرداخت کنند. پس از این مراحل ویزای ایل می‌خورند و باید به پلیس گذرنامه مراجعه کنند تا در پاسپورتشان مهر ورود به ایران خورده شود؛ اما اگر دشگرانی که از طریق سامانه اقدامی نکردند، در فرودگاه می‌توانند فرم را در ورودی فرودگاه پر کنند و بعد در فرودگاه منتظر تأیید روایدی ورود باشند. این روند معمولاً در زمان خلوتی حدود ۵ تا ۱۰ دقیقه طول می‌کشد. پس از این مرحله گردشگر می‌تواند مراحل مراجعه به باجه وزارت امور خارجه، بیمه، بانک و پلیس گذرنامه را طی کند و پاسپورتش رسماً مهر ورود به ایران بخورد. البته بیشتر افرادی که سفارت یا کنسولگری‌های ایران دریافت کرده‌اند، اما به هر حال چهار باجه در فرودگاه نقش اساسی دارند و ورود گردشگران به ایران متضمن انجام روند‌هایی در این چهار باجه است.

با تفاسیری که عنوان کردید، شما هر کاری برای تسریع ورود گردشگر انجام می‌دهید، اما باز هم یک مسئله مهم در اصفهان وجود دارد و آن سرمایه‌گریزی است که باعث می‌شود اصفهان آن طور که باید و شاید نتواند در زمینه سخت افزاری و زیرساخت‌های گردشگری موفق عمل کند؛ به این دلیل که بیشتر سرمایه‌گذاران ترجیح می‌دهند اگر می‌خواهند هتلی هم بنا کنند، در کیش یا شهرهای دیگر سرمایه‌شان را خرج کنند. با این نگاه، سرمایه‌گذار داخلی هم مجاب به سرمایه‌گذاری نمی‌شوند؛ چه برسد به سرمایه‌گذار خارجی که نمی‌تواند نقش مهمی در جذب توریسم داشته باشد. در این زمینه شما چه سهمی می‌توانید داشته باشید تا از این خروج سرمایه‌ها جلوگیری کنید؟

کسانی که در اصفهان زندگی می‌کنند، باید دید وسیع‌تری نسبت به مسائل این شهر داشته باشند؛ فرض کنیم اگر یک نفر بخواهد سرمایه‌گذاری کند و نگران این باشد که دچار بروکراسی‌های سخت اداری شود یا سایر مشکلاتی که ممکن است برایش به‌وجود بیاید، ترجیح می‌دهد که در مکانی سرمایه‌گذاری کند که آسان‌تر باشد. البته پروژه‌های موفق‌تری مثل سیتی‌ستر اصفهان توانسته خان‌ها و موانع را رد کند؛ ولی به دلیل اینکه نگاه تنگ‌نظرانه در این زمینه وجود دارد، باید با فرهنگسازی مشکلات را رفع کنیم تا کسب و کار و رونق اقتصادی اصفهان همچون گذشته توسعه یابد.